

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 20 april 1939 kl. 1 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 5, i anledning av väckt motion, II: 178, angående beredande åt den kvinnliga ungdomen av ökad utbildning i hemvård och därmed närbesläktade samhällliga uppgifter.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 178, har herr *Bagge* m. fl. hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en allsidig och skyndsamt utredning angående åtgärder för att mera allmänt bereda den kvinnliga ungdomen ökad utbildning i hemvård och därmed närbesläktade samhällliga uppgifter i enlighet med vad i motionen anförts samt att Kungl. Maj:t för riksdagen måtte framlägga de förslag, vartill utredningen ger anledning. *Motionen.*

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Den i motionen väckta frågan har tidigare varit föremål för riksdagens behandling. Vid 1938 års riksdag förelågo nämligen två sinsemellan likalydande motioner, i andra kammaren nr 178, av herr *Bagge* m. fl., och i första kammaren nr 124, av herr *Domö* m. fl., båda angående ökad utbildning i hemvård och därmed närbesläktade samhällliga uppgifter för den kvinnliga ungdomen. Då kamrarna beträffande dessa motioner stannade i clika beslut, förföll emellertid frågan. En redogörelse för 1938 års riksdags behandling av ärendet återfinnes i nu föreliggande motion, nr 178 (likalydande med nr 109 i första kammaren), till vilken redogörelse hänvisas.

Frågans tidigare behandling.

Enär utskottet vid behandlingen av nyssnämnda motion, nr 178, vid 1938 års riksdag remitterade ärendet till skolöverstyrelsen samt åtskilliga organisationer och sammanslutningar, har utskottet icke ansett erforderligt att över nu föreliggande motion inhämta några yttranden.

Utskottet finner den i föreliggande motion väckta frågan synnerligen beaktansvärd. Det synes utskottet som en samhällelig angelägenhet av stor vikt, att hemmen i möjligaste mån rustas för sin betydelsefulla uppgift. Ur denna synpunkt är det enligt utskottets mening i hög grad önskvärt, att ungdomen, särskilt den kvinnliga, beredes tillfälle till utbildning i alla de kunskaper och färdigheter, vilka i motionen sammanfattas under benämningen hemvård. Utskottet förbiser icke, att åtskilliga åtgärder redan vidtagits i motionens syfte och att möjligheter delvis finnas för erhållande *Utskottet.*

av en sådan utbildning, varom här är fråga. Men utskottet anser, att ytterligare åtgärder kunna och böra vidtagas för att bästa möjliga utbildning må kunna beredas åt så många som möjligt.

Frågan om denna utbildnings omfattning och anordning anser sig utskottet icke vilja närmare ingå på. Dock vill utskottet framhålla, att ett förverkligande av det förslag om införande av obligatorisk undervisning i hushållsgöromål för flickor i fortsättningsskolan, som av skolöverstyrelsen framlagts, skulle utgöra en god grund för den hemvårdsutbildning, vartill motionärerna syfta.

På grund av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

att andra kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen skall i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en allsidig och skyndsamt utredning angående åtgärder för att mera allmänt bereda den kvinnliga ungdomen ökad utbildning i hemvård och därmed närbesläktade samhällsliga uppgifter i enlighet med vad i motionen anförts samt att Kungl. Maj:t för riksdagen måtte framlägga de förslag, vartill en sådan utredning ger anledning.

Stockholm den 18 april 1939.

På utskottets vägnar:

CARL HOPPE.

Närvarande vid ärendets slutbehandling i utskottet: herrar *Hoppe*, *Kyling*, *Persson* i *Vinberg*, *Tornegård**, *Karlsson* i *Granebo*, *Larsson* i *Östersund* och *Fredberg*, fru *Humla* samt herrar *Nilson* i *Eskilstuna* och *Olofsson* i *Höganäs*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Persson* i *Vinberg* och *Larsson* i *Östersund*, fru *Humla* samt herr *Olofsson* i *Höganäs*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

Såsom ovan framhållits förelåg vid sistlidna riksdag motion om utredning angående åtgärder för att bereda ökad möjlighet till utbildning i hemvård

och närbesläktade samhälleliga uppgifter för den kvinnliga ungdomen. Andra kammaren avslag dock motionen. I den mån de i årets motion gjorda yrkandena sammanfalla med önskemål, som motionsledes framfördes vid föregående riksdag, kan utskottet icke finna, att några ändrade förhållanden inträtt, vilka kunna motivera bifall till utredningskravet. Enligt utskottets mening föreligga tvärtom nu starkare skäl för avslag av motionen, enär vissa åtgärder i motionens syfte redan genomförts och andra ha under mellantiden varit föremål för utredning.

De närmast till hands liggande och effektivaste åtgärderna på ifrågasvarande område äro införandet av obligatorisk undervisning i hushållsgöromål i folk- och fortsättningsskolor samt i högre skolformer. År 1936 uttalade riksdagen, »att ingen flicka skall lämna den obligatoriska undervisningen utan att först ha erhållit undervisning i husligt arbete». Riksdagen begärde utredning och förslag i ärendet, och denna utredning anbefalldes skolöverstyrelsen. Utredningen föreligger nu, och frågan är i fortsättningen beroende av Kungl. Maj:ts prövning och åtgärder. Emellertid har icke något åtgjorts för att hänskjuta frågan redan till årets riksdag. Även om orsakerna härtill huvudsakligen äro av skolorganisatorisk art, torde dock i någon mån statsfinansiella skäl influerat på ärendets handläggning. De beräknade årliga utgifterna för den beramade reformen uppgå nämligen till i runt tal 5 miljoner kronor, innebärande en direkt ökning av statsutgifterna för undervisning i hushållsgöromål med cirka 3,5 miljoner kronor. Utgifter av denna storleksordning måste i detta sammanhang och med hänsyn även till kostnader för kommunerna tillmätas stor betydelse. Det oaktat håller utskottet före, att obligatorisk undervisning i husligt arbete i folk- och fortsättningsskolor utgör den fasta grund, varpå en vidgad utbildning i ifrågasvarande ämnen rätteligen bör vila, och så länge denna av olika skäl icke blivit lagd, kan det knappast vara välbetänkt och klokt att offra säkerligen betydande belopp på kursverksamhet i hemvård, särskilt som kurserna måste vara av frivillig natur och troligen icke i större utsträckning komme att besökas av den kvinnliga ungdom, som har det största behovet av att få deltaga i desamma.

Fjolårets riksdag beslöt att lämna statsbidrag till anställandet av s. k. hemkonsulenter, för vilka hushållningssällskapen skulle vara huvudmän. Dessa kvinnliga tjänstemäns arbetsuppgifter sammanfalla i huvudsak med de i motionen omnämnda. Det torde icke med fog kunna göras gällande, att någon ny utredning skulle vara lämplig eller behövlig, innan denna hushållningssällskapens hemvårdsorganisation utbyggts och hunnit arbeta någon tid, så att erfarenheter om dess verksamhet kunnat förvärfvas.

På grundval av 1936 års lantbruksundervisningskommitté har riksdagen i år att taga ställning till Kungl. Maj:ts förslag om den lägre lantbruksundervisningens ordnande. Om denna reform kommer att genomföras — vilket torde kunna förutsättas — erhålla lantbruksskolorna betydligt ökade möj-

ligheter att tillgodose behovet av praktisk och teoretisk utbildning i hemvårdande uppgifter för den kvinnliga ungdomen.

Enligt utskottets mening äro här refererade åtgärder, av vilka några genomförts och andra planerats av grundläggande betydelse för de i motionen framförda önskemålen. De beslutade reformerna böra enligt utskottets mening erhålla möjlighet att helt upporganiseras, och verkningarna av desamma böra omsorgsfullt prövas, innan den av motionärerna påyrkade utredningen kan ha någon egentlig uppgift att fylla.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.
